

BULLETIN 112

JUNI 2010

VRIENDENKRING VAN HET STREEKMUSEUM HOEKSCHE WAARD

Contributie minimaal € 10,00 per persoon/jaar
Postbank nummer 38.70.852

DAGELIJKS BESTUUR:

Voorzitter: mr. G. Schilperoort
Secretaris: mr. R. van der Waal
tel. 015 - 2569775

Penningmeester en
ledenadministratie: C. Spruit
e-mail: cor.spruit@hccnet.nl
tel. 0186 - 601385

REDACTIECOMMISSIE: mr. G. Schilperoort
mr. R. van der Waal

REDACTIEADRES: Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord
e-mail: rvanderwaal@planet.nl

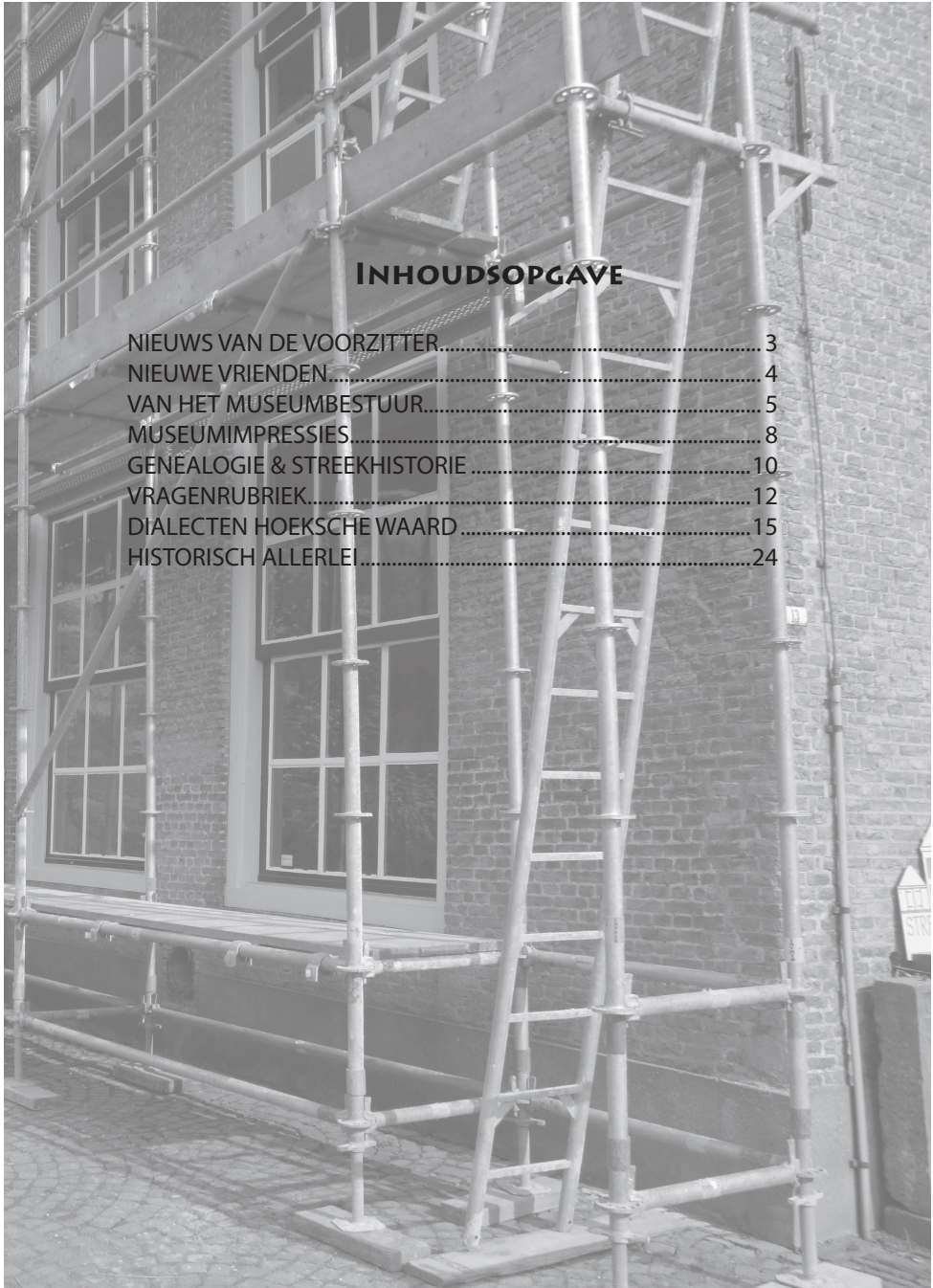
LAY-OUT: C. Spruit

STREEKMUSEUM HOEKSCHE WAARD

ADRES Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord
tel. 0186 - 601535
www.streekmuseumhw.nl
e-mail: info@streekmuseumhw.nl

OPENINGSTIJDEN **Museum** Het museum is i.v.m. renova-
tiewerkzaamheden tijdelijk
gesloten
Studiezaal woensdag 9.00 tot 13.00 uur
zaterdag 10.00 tot 17.00 uur

INHOUDSOPGAVE

NIEUWS VAN DE VOORZITTER.....	3
NIEUWE VRIENDEN.....	4
VAN HET MUSEUMBESTUUR.....	5
MUSEUMIMPRESSIES.....	8
GENEALOGIE & STREEKHISTORIE	10
VRAGENRUBRIEK.....	12
DIALECTEN HOEKSCHE WAARD	15
HISTORISCH ALLERLEI.....	24

NIEUWS VAN DE VOORZITTER

Beste vrienden,

Woensdag 12 mei jl. was een belangrijke dag voor het Streekmuseum. Een groot deel van de landbouwcollectie, die destijds stond opgesteld in de museumboerderij "Oost-Leeuwenstein", is na een grondige opknapbeurt door de restauratiewerkgroep, overgebracht naar de landbouwschuur van de H el ene Hoeve op het eiland Tiengemeten en toegankelijk voor het publiek. De openingshandeling werd verricht door het naar binnen rijden van een felgele Claeys combine, met als bestuurder oud-minister van landbouw, de heer Cees Veerman. In een bijdrage van bestuurslid Arjan Nobel kunt u in dit Bulletin meer lezen over de meest recente ontwikkelingen met betrekking tot het Streekmuseum.

Gert Schilperoort

Intussen zijn de voorbereidingen begonnen voor de komende Vriendendag op zaterdag 9 oktober a.s. In het volgende Bulletin krijgt u de details te lezen over het programma van die dag. Noteert u de datum alvast in uw agenda?

Na verzending van het vorige Bulletin stroomden de bijdragen van de Vrienden weer voorspoedig binnen. Helaas moet elk jaar een aantal Vrienden worden aange- maand om de jaarlijkse bijdrage te voldoen. Wilt u even nagaan of u de bijdrage over 2010 al heeft voldaan? Het scheelt onze penningmeester veel werk als uw overboe- king tijdig binnen is.

Intussen zijn de voor- bereidingen begon- nen voor de komende Vriendendag op zater- dag 9 oktober a.s.

Gert Schilperoort

NIEUWE VRIENDEN

Nu het museum gesloten is, is de mogelijkheid om bezoekers vriend te maken weggefallen. Gelukkig zorgde het Nationaal Museum-weekend op 10 en 11 april voor nieuwe aanmeldingen. Op deze dag konden wij diverse nieuwe vrienden in ons bestand bijschrijven. Ook de afdeling Genealogie & Streekhistorie zorgt voor een constante stroom van nieuwe vrienden.

24 nieuwe vrienden konden wij noteren en toch staat de teller nu op 1 minder dan wij in het vorige Bulletin meldden, 1688, maar zo aan het begin van het jaar zijn er altijd wat opzeggingen. Wij rekenen er op, over niet al te lange termijn de 1700ste nieuwe vriend te kunnen begroeten.

De nieuwe vrienden zijn:

J. van der Made	Maasdam
M. Dirkse	Capelle a/d IJssel
D.J.F. de Jong	Ridderkerk
W. Kardux	Vianen
J. 't Hoen - Vos	Capelle a/d IJssel
R.L. van Brakel	Culemborg
L. Roobol	Stompetoren
T. van der Veen	's-Gravenhage
I. Vellekoop	Vlaardingen
J. van Hemert - Hoogenboom	Vlaardingen
L. Reedijk	Strijen
A. Berkhout	Dordrecht
N. Waterborg-Oberman	Mijnsheerenland
M. de Haan	Numansdorp
B.G. Euser	Rhoon
A. Kooijman	Nieuw-Beijerland
C. van Alphen	Nieuw-Beijerland
H. Tenwolde	Nieuw-Beijerland
W. de Keijzer	Numansdorp
A. v.d. Meijde - Leeftang	Oud-Beijerland
M. Talma	Oud-Beijerland
I. Wermer	Oud-Beijerland
M.C. van der Maas	Oud-Beijerland
R.H. Kielman	Bunnik

VAN HET MUSEUMBESTUUR

'Hoe laat is het afgelopen? Hoezo, je hoeft toch niet weg? Jawel, ik heb 's middags nog een vergadering van het Streekmuseum.'

Zo ongeveer verliep het gesprek dat ik vlak voor Koninginnedag voerde met Annee Bos. Ging het over een verjaardag? Een excursie? Een lezing? Niets van dat alles. Een lintje van de koningin vormde het onderwerp van onze conversatie. De reactie van Annee op de aankondiging was tekenend. Het zegt meer dan duizend woorden. En het laat zien dat de koninklijke onderscheiding meer dan verdiend is.

Annee Bos is al vele tientallen jaren een vertrouwd gezicht in het museum. Een vraagbaak op het gebied van de genealogie. Een bron van kennis als het gaat om de museumcollectie.

Maar vooral een zeer trouwe werknemer en vrijwilliger. Als bestuur wilden we dat graag nog eens onderstrepen. 'Aanvragen onderscheiding Annee'. Het was ons eerste actiepunt. Toen we ermee aan de gang gingen, wachtte een verrassing. Wie denkt dat Annee alleen bezig is geweest voor het museum, heeft het mis. Zijn vrijwilligersactiviteiten besloegen maar liefst twee kantjes. Sinds 1966 werkt hij in het museum. Vele jaren als werknemer, maar ook buiten werktijd als vrijwilliger. Als rondleider, als archivaris, als bibliothecaris, als genealoog. Kortom: als museale duizendpoot. Daarnaast is hij onder meer lid van de werkgroep genealogie en streekhistorie, van de werkgroep dialecten, van de Klankbordgroep Numansdorp-Zuid, van de werkgroep Cultuurhistorische Kaart Hoeksche Waard en adviseur van de erfgoedkoepel Hoeksche Waard. Verder was hij bijna twaalf jaar kerkrentmeester van de Nederlands Hervormde kerk in Numansdorp.

Op 29 april werd Annee benoemd tot lid in de Orde van Oranje Nassau. Een zaal vol medewerkers en vrijwilligers van het Streekmuseum maakte het feest in Numansdorp compleet. Uiteraard was er taart en oranjebitter. Namens bestuur en directie kreeg Annee een prachtige achttiende-eeuwse kaart van het gewest Holland. Uiteraard met de vermelding van zijn woonplaats: 'De Buytesluys'. Als een blijvende herinnering aan deze dag en als dank voor de vele werkzaamheden voor het Streekmuseum.

Oost-Leeuwenstein: Het mooiste pand van Nederland

In het vorige nummer van het Bulletin heeft u er al over kunnen lezen. Het tv-programma 'Het mooiste pand van Nederland' waaraan wij onverwachts konden meedoen. Zestien verpauperde panden uit heel Nederland dongen daarin mee naar de hoofdprijs van maar liefst 1 miljoen euro restauratiegeld. Na een eerste beoordeling door een deskundige jury vielen acht panden af. Maar Oost-Leeuwenstein mocht door.

In de volgende ronde moesten vier gebouwen afvallen. Helaas behoorde ook onze boerderij daarbij. Niet omdat we niet enthousiast genoeg waren. Ook niet omdat we het geld niet nodig hadden. Maar vooral omdat het miljoen van de BankGiro Loterij veel te weinig zou zijn voor de complete restauratie. Volgens de jury was ons pand het dubbel en dwars waard. Maar uiteindelijk zocht men vooral naar een gebouw dat binnen het budget kon worden opgeknapt. Het bestuur wil iedereen nogmaals hartelijk danken voor de inzet. Het was het meer dan waard!

We hebben weliswaar niet gewonnen, maar wel enorm veel gratis reclame. Het museum kwam weer positief in de krant en maakte de tongen weer los.

Hof van Assendelft

We sleepten dan wel geen miljoen binnen, wel kregen we een grote Europese subsidie voor het Hof. Met deze gelden kunnen we de restauratie en de herinrichting aanpakken. Inmiddels is er een restauratiearchitect geselecteerd. Op dit moment is hij de plannen verder aan het uitwerken en wordt er nagedacht over de nieuwe inrichting. Ondertussen is ook de zolder van het Hof leeggemaakt. Het is ongelofelijk hoeveel spullen daar nog stonden. Vrijwilligers hebben alles netjes verpakt en opgeslagen.

Landbouwmuseum

Hoewel onze gebouwen nog steeds leeg zijn, is een deel van de collectie weer te bewonderen. In het landbouwmuseum op Tien-gemeten. Een restauratiewerkgroep heeft met veel enthousiasme gewerkt aan het opknappen van de landbouwwerktuigen. In Het Kompas heeft u kunnen lezen over de verhuizing vanuit het voormalige trekkerstation in Numansdorp naar de Helena Hoeve. Bij het verschijnen van dit Bulletin heeft de opening inmiddels plaats gevonden. Een resultaat om trots op te zijn.

Monnikenwerk

Er is weer veel werk verzet. Teveel om hier te noemen. Als bestuur kunnen we de werknemers en vrijwilligers daar niet genoeg voor bedanken. Enkele weken geleden kreeg ik van iemand een oud krantenknipsel uit 1974 over het museum. Compleet met twee prachtige foto's van, zoals de tekst zegt, 'de heer Annee Bos, stuwende kracht achter de groep voorouder-speurders'. Het stukje eindigt met een prachtige zin: 'Toch worstelen de vrijwilligers dapper en onverstoort verder aan hun monnikenwerk, daarmee een brok cultuur uit de geschiedenis van de Hoeksche Waard bloot leggend'. Inderdaad. Wat dat betreft, is er in al die jaren nog maar weinig veranderd.

Arjan Nobel

MUSEUMIMPRESSIES

Hoe staan we er voor. De tijd raast voort en net zo snel gaan de ontwikkelingen in het museum. In het laatste Bulletin gaf ik een impressie van hetgeen ik aantrof de eerste maanden na mijn aanstelling.

Nu, ruim een half jaar verder tekenen de lijnen die ik wil gaan volgen zich voorzichtig af. Ging het in eerste instantie nog uitsluitend over ontruimen van Oost-Leeuwenstein en het Hof van Assendelft, en over opslag. Inmiddels hebben we uit de Europese ruif subsidie ontvangen waarmee we het Hof van Assendelft ruimschoots kunnen restaureren. De herinrichting vraagt daarmee aandacht. Ook krijgen we steeds meer en beter zicht op de collectie. De schattingen over de omvang daarvan lopen uiteen van 35.000 tot ruim 50.000 objecten. Een groot aantal van de beschreven objecten is inmiddels ingevoerd in adlib, een registratiesysteem. Maar dit betekent nog niet dat de collectie ook daadwerkelijk toegankelijk is. We richten ons daarom ook op de ontsluiting ervan. Twee stappen in die richting zijn onlangs gezet.

Carin van Krimpen
foto: Sanne Donders

De collectie landbouwwerktuigen die naar het Landbouwmuseum op Tiengemeten is verscheept, is geregistreerd en gefotografeerd. Bovendien worden van de individuele stukken binnenkort conditierapporten opgemaakt. Ook wordt op dit moment een collectieplan geschreven, dat naar verwachting eind van de maand verschijnt. Met dit plan in de hand weten we steeds beter welke objecten we bezitten en kunnen we ook beter bepalen of - en hoe we verder gaan met verzamelen. We verzamelen nu dan ook even niet. Eenvoudigweg omdat we geen goede opslag hebben en omdat we eerst in kaart moeten brengen wat we precies bezitten. Allemaal elementen die noodzakelijk zijn om opgenomen te kunnen worden in het museumregister. Eén van de doelen die we onszelf hebben gesteld en waar we naar toe werken.

Pers en publiciteit hebben we veelvuldig, ook al is het museum dicht. Dit betekent natuurlijk niet dat we stil zitten en de deuren ook almaar dicht houden. Zo lang het kan bieden we aankomende echt)paren gelegenheid bij ons in het huwelijk te treden. Ook ontvingen we 275 kinderen van basisschool De Schelp uit Puttershoek. Deze school vierde zijn honderdjarig bestaan onder meer bij ons.

We deden mee aan het museumweekend in april en organiseerden eind december een kerstconcert. Deze evenementen werden door velen bezocht en kregen ruimschoots aandacht in diverse media. De organisatie ervan is steeds weer mogelijk door de vele enthousiaste handen van vrijwilligers.

Ook vraag ik uw aandacht voor de vernieuwde website, die, hoewel van tijdelijke aard, met veel inzet is ontwikkeld.

Last but not least is één van onze krachten van het eerste uur op 29 april in het zonnetje gezet. Het behaagde Hare Majesteit de Koningin Annee Bos tot lid in de orde van Oranje Nassau te benoemen voor zijn jarenlange inzet voor het museum.

Het Streekmuseum Hoeksche Waard is dicht, maar bruisend!

Carin van Krimpen

directeur

Streekmuseum Hoeksche Waard

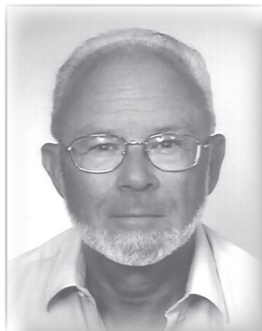

GENEALOGIE & STREEKHISTORIE

Het aantal bestanden, gemaakt na bewerking van de originele bronnen en op de computer te raadplegen, is uitgebreid.

Nieuw is:

Peter van Hulst

Klaaswaal; Burgerlijke Stand; overlijden 1812-1882

Er zijn geen nieuwe streekgenealogieën in deze periode bijgekomen.

In de categorie Streekhistorie zijn nieuw:

S 1500

Bijnamen van Oud-Beijerlanders.

Een getypte uitgave.

S 1501

De Poldersche Molen in Sint Anthoniepolder te Maasdam door G.L. Knol.

Bevat een CD met foto's uit het boek.

S 1502

Cultuurhistorische objecten Hoeksche Waard in opdracht van Waterschap Hollandse Delta.

Cultuurhistorische objecten opdracht van Waterschap Hollandse Delta.

Cultuurhistorische objecten IJsselmonde en Eiland van Dordrecht in opdracht van Waterschap Hollandse Delta.

S 1503

De Nederlandsche Hervormde kerk door J. Weijers.

Een wandeling door het verleden van de Hervormde Gemeente van Oud-Beijerland vanaf haar ontstaan tot ca. 1660.

S 1504

De krullemusse van 's-Gravendeel door P.W. de Zeeuw.

Over kant, keuvels, rokken, kroplappen en andere kleding.

S 1505

Onder de loep genomen. De geschiedenis van de doopsgezinden in de Hoekse Waard door W. Stuve.

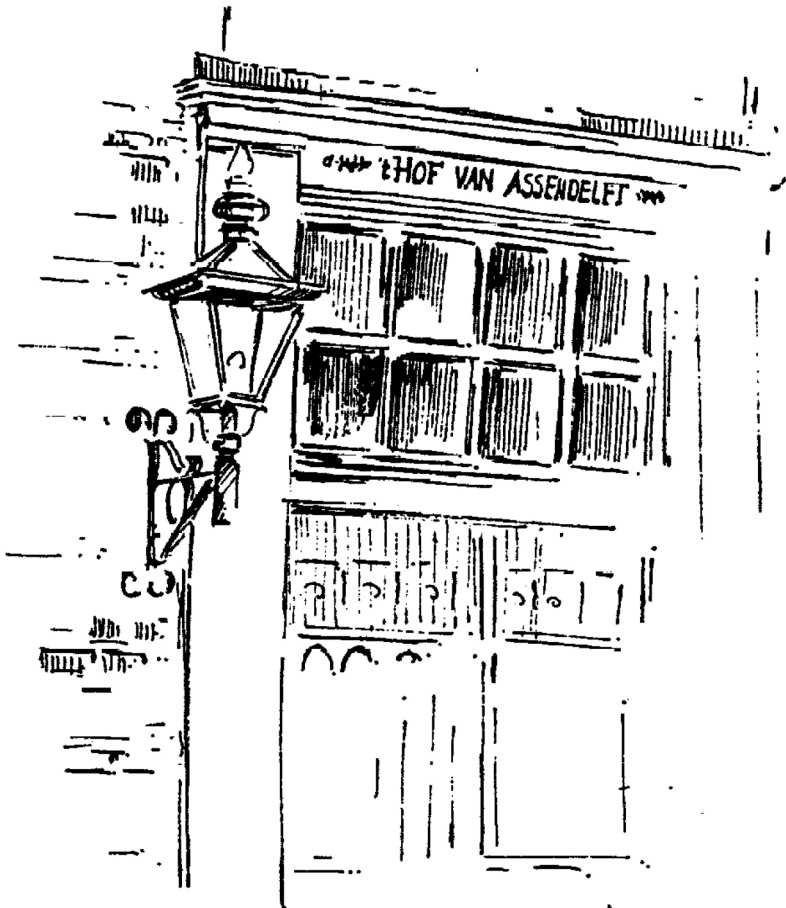
S 1506

's-Gravendeel in de 20e eeuw door Bert de Zeeuw.
Een fotoboek over 's-Gravendeel.

Op de computer zijn de volgende genealogieën te raadplegen:

1. Parenteel Bastiaan Groenendijk, Poortugaal/Rhoon (waaronder ook de Groenendijken uit Heinenoord vallen)
2. Parenteel Adriaan Groenendijk, Goeree-Overflakkee
3. Parenteel Quartel
4. Parenteel van Jan van 't Hooft

Peter van Hulst

VRAGENRUBRIEK

Iedere vriend(in) van het Streekmuseum kan één of meerdere genealogische vragen betreffende de Hoeksche Waard insturen. Met enige regelmaat komen vragen binnen die geen betrekking hebben op de Hoeksche Waard, deze komen niet in aanmerking om geplaatst te worden in het bulletin.

Antwoorden

Een antwoord uit oudere bulletins.

Betreft vraag 451 en 454 over de boerderijen Loevestein en Gele Stee.

De inzender verwijst naar het boerderijenboek van A.P. van den Hoek en naar diens website www.boerderijeninbeeld.nl

Vraag 607.

Aartje de Wit is de vrouw van Jan Groen.

In dit gezin is een dochter geboren (circa 1755) genaamd Neeltje Groen.

Deze Neeltje Groen, overleden te Westmaas op 23 oktober 1835 was de vrouw van Cornelis de Jong, overleden 19 april 1825.

Vraag 610.

Maria Combe(e) is gedoopt 16-05-1779 in Eethen Genderen Heesbeen (NB), overleden 20-03-1848 Klaaswaal

Op de vragen uit Bulletin 111 zijn verscheidene antwoorden binnengekomen:

Vraag 633.

Cornelis Coenraadsz. Quartel is geboren op 30-07-1810 in Westmaas, zoon van Koenraad Cornelisz. de Quartel en Pieterella Leenderts Spaan. Hij is gedoopt op 05-08-1810 in Westmaas. Cornelis is overleden op 24-09-1891 in Rotterdam [bron: BS Akte 236].

Cornelis tr. (1) 28-04-1833 in Westmaas met Elisabeth den Hartigh. Elisabeth is geboren op 11-03-1812 in Westmaas, dochter van Pieter den Hartigh en Marijgje Adriaansdr. Visser. Zij is gedoopt op 15-03-1812 in Westmaas. Elisabeth is overleden op 13-04-1843 in Westmaas.

tr. (2) 03-05-1845 in Numansdorp met Dirkje Barendrecht. Dirkje is overleden op 28-01-1848.

tr. (3), op 13-01-1850 in Westmaas met Maria Boshuizen. Maria is geboren in 1828 in Mijnsheerenland, dochter van Cornelis Boshuizen en Willempje van der Pijl.

Uit (1) 5 kinderen, uit (2) 1 kind en uit (3) 9 kinderen.

Er is een genealogie van de familie Quartel het bezit van het Streekmuseum.

Een deelantwoord op deze vraag is te vinden via www.rijkerkerk.net.

Vraag 634.

Pierre Jean Marie Schoonheijt, geb. Roosendaal 05-12-1870, zn. van Fernandus Josephus Schoonheijt en Alberdina Cornelia Snoeckx tr. Schiedam 06-05-1897 (huw. akte details 2.1897.45) Hendrica Bernardina Johanna Bomert, geb. Schiedam 25-09-1869, dr. van Pieter Christiaan Bomert, geb. Rotterdam 16-11-1839 en Gerritje Duijser, geb. Schiedam 05-08-1836.

Hieruit:

1. Alberta Ferdinanda Josephina, geb. Oud-Beijerland 29-08-1898 (akte 123), tr. 10-10-1918 Oud-Beijerland met Louis Emile Santé, geb. 1895 te Modjoagoeng (Ned. Indië).
2. Gerardina Pieterrella Christina, geb. Oud-Beijerland 18-08-1900 (akte 129), tr. 19-10-1922 Oud-Beijerland met Simon van Bezeij, geb. 11-06-1899 te Oud-Beijerland (beroep: onderwijzer).

Trouwakte is online te zien op: <http://archieff.schiedam.nl/schiedamgen/>

Nieuwe vragen

635.

Pieter Hendrik van der Schoor, geb. Oud-Beijerland 3-10-1846, zn. van Jan van der Schoor en Elizabeth Vriens, had waarschijnlijk in 1877 een relatie met Teuntje de Zwart (waaruit Maaïke de Zwart). Pieter van der Schoor vertrok rond 1880 naar Amerika, was vóór 1900 teruggekeerd en was toen smid in Amsterdam, weer later nog werknemer van het Leger des Heils te Utrecht om daarna uit het beeld te verdwijnen.

Het gerucht gaat, dat hij - ongehuwd gebleven - uiteindelijk door zijn zuster in een rusthuis ondergebracht zou zijn.
Gevraagd: datum en plaats van overlijden van Pieter Hendrik van der Schoor.

636.

Een familiefoto die ca. 1930 gemaakt is, waarschijnlijk ter ere van een trouwdag.

Op de foto 3e rij, 2e van links Arie Voogt (met pijp en pet), 3e rij, 4e en 5e van links Jan Voogt en Elisabet Bastiaantje Bosselaar, 2e rij, 1e van links Aagje Johanna Reijkerker (zittend).

Gevraagd: waar en wanneer is de foto gemaakt en wie zijn de overige personen?

Deze foto is ook op de website van het museum te bekijken.

P.W. van Hulst
Ruigoord 133
3079 XP Rotterdam
e-mail genealogie@streekmuseumhw.nl

Vergeet niet een postzegel in te sluiten.

Peter van Hulst

BULLETIN 112 PAG. 14

DIALECTEN HOEKSCHE WAARD

Annee geridderd!

Azzie naegaot wad Annee Bos al tientalle jaere allêen al voor 't Streekmezeum an vrijwilligerswerk gedaen heb, begriip-ie niet waerom 't zô lang hê motte dure voordattie voorgedroge wier om een lintjie opgespeld te krijge. Hij is ommers êen van de meñse die nie sô lang nae de waotersnôôd volop meegehollpe hebbe, om onder añvoering van Jan de Rooy hier een mezeum uitte grond te stampe. En sunt die tijd hettie dat mezeum ok nooit meer in de steek gelaete. Tientalle jaere hettie op s'n fietsie heenweer gereje van de Buitesluis naer De Noord en weer trug. Dikkels ging dat zelfs nog in d'n donker, maor dat gaf niks want ok as Annee dan 't stuur losliet koñ z'n fiets zellef de weg wel vinge. Meschie heptie 't zellef wel een keer uichereekend, maor 't zou me niks verbaoze astie bijmeikaor vedder gereje had as heenweer naer de maon.

We weete allemael dâd Annee zôo'n bietjie 't wandelend geheuge is van hêel de Hoeksche Waerd. Wat hij nie weet van deuze streek en uit 't verleeje, iste moeite van 't weete genêes waerd. De kompjoeter waer dat allemael in opgesloge is en die dat ok med êen druk opte knop uit ken spauge, die mò nog gebouwd worde!

Dat hemme nied allêên bij 't mezeum kenne merreke, maor ok alles en iederêên opte Buitesluis en in de verren omgeving ken daer van meepraote. En dat dee en doet-ie allemael op 'n menier waerbij-die altijd probeert om zellef buite de schijnwerpers te blijve, want een praosmaoker istie zeker niet, ôdônze Annee!

En nou is dus aaindelijk de bekrôoning uicheraaik voor die veule jaere werk in stilte: de versiersle van 't lidmaoschap van de Orde van Oranje Nassau binne op z'n borst gespeld en we waere d'r allemael getuige van. 't Hêêle bestier en de direksie van 't mezeum en ofgevaardigde van de werregroep waere d'rbij, snoepte mee van een gebakkie en proostende meddun orajjebitter op 't heuchelijke faait. Orajje bove voor Annee! Hieperdepiep hoerao!! Hij heppet dubbel en dwars verdiend!!!

@rie Biemans

MUSEUMWEEKEND

Zaterdag 10 en zondag 11 april was ons Streekmuseum geopend ter gelegenheid van het museumweekend 2010. Chris den Boer en Arie Biemans traden daar namens de dialectgroep op door verhaaltjes in dialect voor te lezen. Om u een indruk te geven wat ten gehore werd gebracht, volgt hierna een greep uit de inhoud. Aan de spelling is iets zien van het verschil in klank tussen de dorpen waar Chris (Goudswaard) en Arie (Klaaswaal) hun "moerstaal" leerden.

Het thema van het museumweekend was "verleiden". Dat woord kan in ons dialect nog tot heel wat verwarring aanleiding geven.

Zo stond Kors een keer tegen Goris op te scheppen hoe hij met een meisje had gewandeld langs de Schenkeldijk, met de bedoeling om eens fijn te gaan "grazze", wat zoveel wil zeggen als dat hij met haar in het gras wilde gaan liggen om te vrijen.

"En?" zei Goris, "Hebbie ze nog verlaaid?", waarmee hij wilde vragen of Kors nog kans gezien had haar daartoe te verleiden. Het antwoord van Kors was: "Dat was ginêês nôddig jôh, want ze lee gelijk goed!"

Hieruit blijkt dus, dat het dialectwoord “verlaaid” naast “verleid” ook kan betekenen “verlegd”.

@rie Biemans

De verlaidinge in m’n jonge jaere
Denk nou niet, datter in main jeugd gèèn verlaidinge waere. Ze
waere allêèn hêël anders as nou.

Verlaidinge in de box

Die verlaidinge begonne voor main al, toen’k nog in de box sting.
Die box sting naestet drezwar. In dat drezwar zat een roitjie, dajje
oop kon schoive en dat dee ik dan ok. Ik kreeg een glaesie te pakke
en beet’er geweun een stik oit, omda’k werschainlek docht dattet
eetbaor was. Gelukkeg he’k ter niks an overgehewe. Op tezelfde
menier he’k oit dazelfde drezwar een sigret gepakt en opgeëte.

Verlaiding om te ontsnappe

Toen’k wa groter was kwamme d’r andere verlaidinge. Eèn d’r van
was, da’k een behoorleke vrahaidstrand had. Ik hief nie naer de
kleuterschool, maor dan mozzie wel de godgaañsen dag op te wurft
blaive. Dat wazzie netuurlek welles zat. Daerom bin’k een keer mit
te step over de grip bij Tonie gegaon achter ‘t hois en via de toinpad
en wurft van Toni naer de straet gegaon. Ik mos wel daerheen, want
ôôñs poortie lag vlak voor ‘t raompie in de loos en daer was m’n
moeder nog al ‘s bezig. Ik te Nieuwstraet oit, langs ‘t spulletjie van
Dirk Jañse, de Zaonweg in langs de slaegerai van Aoi van der Zaide,
de winkel van Leenefliet (Leen Hoogvliet), de graozie van Burik, de
scheerwinkel van Janussefliet (Janus Hoogvliet) naer onderdaik. Oi-
tainedek wier ik zo ongeveer bai de Openbaore School opgespoord
en gearresteerd deur m’n moeder, waerbai da’k glaik docht dattet
wel verraocie werk geweest was van een buvrouw of zôô.

Verlaidinge voor een etalaozie

Azzik bai opoe was in ‘t durp, dan zatjie in de buurt van een hôop
winkels en daer was altaid wel wat te zien. Cente hajje niet, dus ko-
jjet doen mit naer de etalaozies te kaike. Schoin tegenover opoe zat
de Végéwinkel van Kommer Kwak. Vooral in de Sunterklaostaid wae-
re daer veul verlaidinge voor ‘t raom te zien. Sunterklaoze, Zwarte
Piete, kikkers in mooie glimpende pepierties, soikerbêëste, taoi taoi,
peperneute, alles lagter te kôôp.

En dan kwammie wel 's in de verlaiding om naer binne te gaon en wat lekkers te haole "mitte complemente van opoes en of da vrouw Kwak 't wou opschraive". Daer isset nooit van gekomme, want dat was nog in een taid, datte strafmaet géên glaike tred hieuw mittet vergraip.

Schaedeleke verlaidinge voor de gezondheid

Bai diezelfde vrouw Kwak stinge êêne keer in de week de lege kratte bier boite. Die wiere dan opgehaald deur De Graof van D'n Histert en die zettende d'r dan nieuwe neer. Die flessie waere niet allemael leeg. Dan dronke m'n neefie en ik de ressie d'r oit. Hoewel dat oit bacterieel ôôgpunt een actie was die je beter niet kon doen, hebbe we d'r nooit niks van overgehewe. Dat was dan weer een verlaiding die je niet kon weerstaon.

Verlaidinge van 't ais

Asset 't gevore had, wouwie zôô gauw mogelek op 't ais, waer dan ok.

D'r lagge toen nog een hôôp slôôte op 't durp, dus gelegenheid waster genogt. De verlaidinge waere dan mêêstal veul eer dan de dikte van 't ais et toeliet. En daerdeur kojje nog al's een natte pôôt trappe, of in 't ergste geval hêêlemel nat thois komme. Ze wekte thois bai zôô'n ongelukkie zeker de indruk niet, dan ze blai waere dajje niet verdronke was. Je wier glaik in de tail gedaen, kreeg nog een paar klappe, je kreeg ie pyaomao an en naer je nest gestierd. Bai d'n ete moggie d'r eve oit om te ete en de nôôdege straf van je vaoder te ondergaon en daernaer kojje weer vertrekke.

Verlaidinge waer ovvie an verbai ging

Omdamme nooit cente hadde om snoep te gaon kôôpe, behalleve dan 's zaeterssmiddes een stoiver om wa bai Gerritjie te gaon kôôpe, keekie welles mit een schoin ôôg naer een portemenee die erreges lag. Toch he'k die verlaiding altaid kenne weerstaon. Ok oit winkelloie die welles eve onbeheerd achterbleve as te winkelier achter wat an't haole was, hek nooit wat gepikt. Daer blevie naomelek of.

Verlaidinge asset om maides ging

Dat soort verlaidinge kwamme toen'k zôô'n bietjie een jaer of twaolf was. Zeker in die taid dee ik daer niks mee. Je liep netuurlek wel stoer te doen en op te valle, maor je wis niessôô goed wajje d'r mee an mos.

Bovendien waere d'r nog zôô'n hôôp andere dinge in die taid, die andacht nôôdeg hadde. Toch he'k laeter nog welles van een maissie gehoord da'k ze bekant nog welles verlaid heb, want ze vong me toen leuk. Toen ze dat zee, wasse al getrouwd en hasse 2 kinders. Zôô dan bin'k nou an 't end gekomme van de verlaidinge die d'r in m'n jongesjaere op m'n pad kwamme en die toch wel in schril contrast staon mitte verlaidinge, die ze tegewoordig allemel tegekemme.

Ik denk dan wai 't makkeleker hadde om d'r mee om te gaon dan danze tegewoordig hebbe.

Chris den Boer

Verlaaidelijke brokke...

Opoe en opao waere vroeger nog te errem om te lache. Ze hadde een hok vol mè zes maaides die as urregelpijpe in grôotte opliepe en 't kostende netuurlijk wel veul om die allemael te ete te geve en ze ordentelijk an te klêêje. Opao was in die tijd segaoremaaker

en dat broch nie veul op. Nou stinge de segaoremaakers ok in een kwaai reuk hoor, want ze hadde zôô d'r aaiige opvattinge over hard werreke. D'r wier gezaaid dat de werkweek van de segaoremaakers zôô ging:

maondag maondag maoke
diñsdag 't werrek nie raoke
woeñsdag bejje ziek
dus donderdag werrek-ie niet
vrijdag hartversterreke
wie zou d'r nou op saeterdag werreke
sondas bejje vezelf al vrij
en dan ister weer een week v'rbij.

Aigeluk paste opa mè zijn errebaidsmoraol daer nie zôô goed tusse. Daerom wierdie laeter oberkelner bij Den Ouwen Hoorn in Bajerland, 't êênigste deftige hotel in deuze streek. Dan liep-tie in zôô'n mooi zwart pak meddun wit overhemd en zôô'n zwart wur-reveltie, om deur een ringechie te haole. Jao, hij sting d'r goed op bij de gaste, en bij 't keukepersenêel hattie de wind d'r best onder. D'r mos gêên kweeltie an een glas zitte want dan konne ze nog ure gaon zitte poesse tottie tevreje was. Opao was dus erg punktuuel en dat liettie ok blijke toendie in de crisistijd werrekelôôs wier:

van de werkverschaffing mostie toen voor de gemêente bôômpies tere en dat deedie mè s'n mooie pakkie van oberkelner an. Maor jao, dà ken netuurlijk ok zijn omdattie niks anders had om an te trekke.

Omdasse anders an de géêuwhonger zouwe legge, verzon opoe d'r ok wat op om een bietjie bij te verdiene. Jao, opoe begon een snoepwinkeltie deur an de straetkant voor 't raom snoepies uit te stalle zôôas ulevelle, tumtum, duimdrop, pumperemuntkussentjies, kenêelstokke, zoethout, pumpies, tôôverballe en butterbrokkies. D'r waere ok van die aagegemaakte stroopbrokke bij en êên van de dochters had daer best trek in.

Om niet in de gaote te lôôpe at ze van die brokke allêên de hoekies of en dan lee ze ze weer trug op 't schutteltie in d'n etelaozie. Maor je begriip wel dad opoe dat drek deur kreeg en ze waster gauw genog achter wie d'n bôôsoener was. Opoe was harstikke nijdig omdasse die brokke niemeer kon verkôôpe en ze liep te verzinne hoe ze dat op mos losse. En toen hasse't gevonge hoor! Alle zes de dochters wiere op een rijtjie an de taefel gezet en op de kop van de taefel zette opoe een diep bord mètte ańgefrete brokke d'rin. Daer lag een eetlepel neffe en opoe gelastte de zondaeres: "En nou eet jij achtermekeer dat hêêle bord leeg!"

Snikkend en wurgend zat die maaid lepels mè brokke naer binne te werreke en ze moster geweun van kôôke. En hêêl die langdurige vertôôning moste de andere maaides blijve kijke. Je begriip 't wel: dien êêne maaid heb t'r levelang géên brokke meer geluste en de andere liete 't wel uitter hôôd om ooit een vinger naer de etelaozie uit te steke.

Uit 't hêêle verhaol is me trouwes nooit duidelijk geworre of opoes snoephandeltie alles bijmekeer nou nog meer opgebracht heb dan dattet gekost heb.

@rie Biemans

SCHOOLTIJD

door mevrouw L.J. Voordendag-de Koning

Voor d'n oorlog, toen ik nog opte laegere school gong, moste we op ôônze klompe 'n grinddijk uit.

BULLETIN 112 PAG. 20

Onderweeg kwamme d'r meer kindere bij en dan wier 't een hêel koppeltie. Boove opten dijk weunde een maaisie en dat was mijn schoolvriendinnechie. Amme uit school kwamme gong ik eerst naer huis en daerna naer Betjies. Dan roop ik: "Kommie speule?" en dan zee ze: "Nêêje, ik mod eerst m'n naedjies braaie." Want ze mos iederen dag asse uit school kwam kouse braaie.

Soms gonge me opten dijk lôôpe, Betjie al braaiende, en asse d'r vier naedjies klaor had gooide ze 't braaiwerrekie opte keuketaefel en gong memme mee. Ze had 'n broertie dà soms nie naer school wou. Z'n moeder had de matteklopper achter de deur staon en joog 'm daermee d'n huis uit. Wou die dan nóg niet, dan gaf ze 'm een klap op z'n bille en schrêeuwende gong-die dan naer school. Onderweeg waster nóg zôô'n joñchie en die z'n moeder had de pook bij de deur staon. Die scholde me uit voor "Pleuns de pook" en liepe med'n grôôten boog om d'r huis heen omdamme bang waere dassê ôôns ok mette pook achteran zou komme.

Op 'n keer mos Betjie naer d'n dokter vóór dassê naer school zou gaon. D'r moeder hà teege d'r gezaaid dassê fesoendelijk mos weeze. Toen ze an de beurt was hà ze last van zeeninge en daerom zee ze:

"Dag mêêster, oh, eh, juffrouw, uh dokter."

"En, wat is aan de hand, Betje?"

"Jao, m'n moeder hattet te drok en toen mozzik allêên hier naertoe en ik hê zôô'n jok."

"En waar voel je dat dan het ergst?"

"Overal dokter, maor op m'n rug voel ik te jok 't ergste."

"Ik zal je iets geven waarvan het over drie dagen weer beter is. Dag Betje!"

Op school was Betjie dôôdsbenauwd voor aordrijkskunde. Ze hà sondesmiddes al buikpijn asse wis dassê smaondasmiddes voor de klas mos komme. Dan hong d'r een grôôte blinde kaart voor 't bord mè voor de steeje grôôte rooie blokkies en voor de durrepe klaaie rooie rondjies. Betjie was an de beurt. De mêêster vroeg: "Vertel eens Betje, wat is de hoofdstad van Zuid-Holland?" Ze zee: "Amsterdam, mêêster" en ze wees Brussel an.

Daerna wou ze smaondas nie meer naer school en d'r moeder begreep tat wel. Zôô kwam 't dà Betjie dikkels smaondas ziek was, maor wel mêêstentijd d'r moeder mos hellepe mette was want ze had ok nog vier broers...

Ze zou een keertie op m'n verjaerdag komme en daervoor hà se tusse de middag wat gekocht. Ik bleef bij opao's eete en Betjie at op school. Ze hat 't kedoochie in d'r stikkezak gedaen en die goed dichtgebonge. We liepe naer huis en zôôas zo dikkels draoide ze hêêl d'n tijd met 'r stikkezak in de rondte. Maor toen ze een keer de grond raakte brak t'r een flessie... Toen wis ik pas watter in zat: de oodeklonje liep over d'n dijk zôôdajje goed kon ruike watter in 't flessie gezeete had!

Ze begon toen erreg te schrêeuwe, want ze had de centjies d'rvoor uit 'r spaorpot gehaold en die was nou leeg. Ik wou netuurlijk al niks meer van d'r hebbe, want ik vong 't veuls te erreg voor d'r. Toen hê t'r moeder nog een gekôôp flessie gekocht bij Piet de Ketellapper, van dat gele spul. Azzie daarvan gebruikte rook-ie naer paerdepis.

Jao, ik speulde graeg bij Betjies thuis, want niemand kon d'r zukke lekkere brokke bakke as heur moeder!

Ofschaaid vammen Oopao (Sonnet in HW dialect)

Toen istie zôômar van ôôñs weggerocht;
ik droochem weg, m'n voete zwaer as lôôd.

Ik ziet nog sôô z'n zonverbrááñde hôôd;
m'n oopao opten trekker medden voer
mè strôô, z'n haer verwaaid, z'n neus sôô rôôd.
Toddin de tachenteg nog altijd stoer.
Ik heppem gistremiddag opgezocht;
de grond lee daer zôô oopen en zôô blôôt.

Om blômme gaftie nie tien ouwen boer;
je kweekte nooit vôô' luxe, maor vôô' brôôd:
'Wat hêjje nou añ blomme, allemel g'ouwehoer.
Waddof gêên geld beurt da' brengd 'n boer nie grôôt'.

Ik hê vandaeg een schop nog meegebracht
en opsen graf een errepel gepoot.
Marien Stroo
(uit het Zeeuws vertaald)

Het gaat slecht met het Hoeksche Waards!

Althans dat is iets wat je nogal hoort: dat het Hoeksche Waards uitsterft, vergaat, binnenkort niet meer te horen is en weer anderen zullen roepen dat het al zover is omdat ze menen het nauwelijks om zich heen te horen.

Om dit te bevestigen, te nuanceren dan wel te ontcrachten is uw hulp nodig. Wij van de Hoekschewaardse dialectenwerkgroep willen door middel van deze enquête een inventarisatie houden onder Hoekschewaarders om hun mening en ervaringen aangaande het dialectgebruik in de Hoeksche Waard in kaart te brengen.

Daarom roepen wij uw hulp in. Door het invullen van deze enquête draagt u uw steen bij om antwoord te geven op de vraag hoe het nou écht gesteld is met het Hoeksche Waards. U kunt via arie@biemans1.demon.nl de enquête opvragen en na invulling retourneren.

Alvast hartelijk dank voor het invullen.

Werkgroep dialecten Hoeksche Waard

TIP

Het Meertens Instituut is een onderzoeksinstituut dat zich bezighoudt met de bestudering en documentatie van Nederlandse taal en cultuur. Via de website van het Instituut zijn diverse geluidopnamen te beluisteren. De geluidopnamen uit geheel Nederland bevatten gesprekken tussen twee of meer mensen in dialect. Ze zijn verzameld tussen 1950 en de jaren tachtig. Ook van de meeste plaatsen in de Hoeksche Waard zijn er één of meer interessante dialectopnamen te beluisteren.

Bestuur Werkgroep Dialecten:

Voorzitter: J. 't Hooft, Schoolstraat 29, 3281 AP Numansdorp,

tel. 0186-651412, e-mail: johan.alie@chello.nl

Secretaris: mw. J. Verhoeven-den Hartigh, Mookhoek 97, 3293 AD, Mookhoek,

tel.: 078-6733229, email: verhoeven97@hotmail.com

Penningmeester: mw. M. van der Stouw, Westdijk 75, 3271 LL, Mijnsheerenland,

tel.: 0186-603076, email: mvdstouw@zonnet.nl

Contactpersoon: A.W. Biemans, Titiaanstraat 6, 3262 HT, Oud-Beijerland,

tel.: 0186-613461, email: arie@biemans1.demon.nl

HISTORISCH ALLERLEI

Kerk van Westmaas omgewaaid in 1576

Oude bronnen van informatie die in archieven worden bewaard zijn altijd met de hand geschreven. In het algemeen geldt, hoe ouder het document hoe moeilijker het te lezen is. Het is daarom voor historici en genealogen van groot belang dat deze bronnen van informatie toegankelijk worden gemaakt. De mensen die de vaardigheid hebben om het oude schrift te lezen zijn dun gezaaid.

Eén van hen is Annee Bos. Een deel van diens vrijwilligerswerkzaamheden voor de afdeling Genealogie & Streekhistorie van het Streekmuseum bestaat uit het transcriberen van oude documenten. Dat houdt in het omzetten in een digitaal bestand. Deze bestanden worden op de computers van het museum geplaatst en zijn daarvoor eenvoudig in te zien. Uitgebreid doorlezen van elk bestand hoeft niet, want met een zoekstelsel kan op een familie- of plaatsnaam worden gezocht. Dankzij Annee is het een stuk gemakkelijker om onderzoek te doen in die Hoeksche Waardse bronnen. Het oude handschrift zou anders voor de meeste onderzoekers een onoverkomelijke belemmering zijn.

Al doende worden door hem interessante ontdekkingen gedaan. Een recente vondst deed hij in het Oud Rechterlijk Archief Westmaas (inventarisnummer 8). Daarin bevindt zich een tweetal documenten over een storm op 23 januari 1576 en de gevolgen daarvan. De tekst, waaruit alleen de voornaam van de schrijver blijkt (Cornelis) en niet steeds duidelijk is noch in schrift noch in betekenis, luidt als volgt:

“Want u is alleen dat Rijck ende cracht ende heerlickeijt in der ewicheijt amen.

Ten voorschr tijde op ten xxv en den xxvi Januarij was ick te Dordrecht , daer hoorde ick seggen voor de waerheijt dat op ten xxiii Januarij lestleden smorgens tussen vier en vijf uijren inden tijde als ick quam dat ons kerck om viel was een groote aertbeving ende op Claeswael is deselfde aertbevinge geschiet also die buijren daer seijden men hoorden in alle plaetsen met dage verdriet soe van kercken, huijsen keeten ende moelens die daer om gewaeijt waeren en oock op sommige plaetsen daer die menschen onder die huijsen

waren doot gevallen soe in den Briel ende op ander plaetsen.
Alsoe dat ick niet en can gemercken bij de wonderlicke teijkenen die daer geschijen dan den dach des oordeels is nakende want dat kindt staet tegen den vader op ende den vader jegens dat kindt. Dat een lant jegens dat ander Jae de vrienden jegens malcanderen hebbende eenen Coe.... dat Godt geclaecht moet sijn wij hebben pestilentie ende dier tijden nae moerden branden, stelen roven malcanderen sonder reden en oorsaken om den hals brengen ende nu aerdebevinge daerom mogen wij wel seggen met den propheet Jona heer betert ons leven want t is beter te sterven dan te leven want cristus seijt int evangelij t sij dat den tijt vercort om de vuijt vercoren wil, off daer en soude inden la[e]sten tijden niemant mogen salich worden.

en gaf een luidje roup seggende gesellen ons kerck leijt om waer op ick voor antwoord gaf, hou soude de kerck om comen seijde wederomme de kerck leijt om want ick siede muijren bloot staen ick mij dat gewaerde wordende verwonderde mij seer en die kaers ontsteken sijnde, comende in t voorhuijs, siendt wat een wonderlijcke werck dat Godt almachtich gedaen hadde siende dat sijne milde genadige barmhartige handt mij met mijn huijsvrouw en mijn kinderen soe wonderlick beschermt heeft meerder wonder gedaen hebbe soe dat huijs onder die kerck stont dat sij dede met de kinderen van Israel dede die door dat roode meer en die see gingen want die kinderen van Israel was sijn uijtvercoren volck en Phareo het sij moge handt in de zee verdrencken daeromme is t meerder wonder want ick sondiger ben of mij selfve en alsoe sondich ben als Pharo was al heb ick dat in t openbaer niet so bedriven maer dat niet opstaende heft, heeft sijn milde barmhartige hant mij noch bewaert en Pharo laten vergaen, den wint suijden of hooch suijden sijnde, soo is de kerck om gestelpt die seer hooch was en is recht voor ons deur gevallen alsulcx dat de voormuijr met dat door cosijn daervan noch uijtgesteet is, geen twee voeten wesende van de slaepbanck daer ... stgen en Cijbrant lagen dat choor dat recht recht jegens sijn huijs stont is gevallen, ick geloof dat het Godts wille ..... is geweest en die ons bewaert heeft .....

(..... = niet leesbaar)

ORA Westmaas – 8

“Den thoorn of kercke die om gevallen was in den voorleden winter soo is den voorn. thooren weder opgetimmert den soemer van Lxxvi waervan den eersten steen ofgeleijt is van mijn soon Cors Cornelisse den ii Julij op onse lieve vrouwe visitatie dach den xviii dach van Julijus is die groote clock van de maes in de thoorn gehangen ende worde bij mij geluijt maer was quaede te luijden dan sij plach te sijn. Den thoorn was volmaeckt den ....”

Samenvattend is de transcriptie: De schrijver, die wij maar gemakshalve Cornelis zullen noemen is op 25 en 26 januari in Dordrecht, waar hij verneemt dat op 23 januari 's morgens tussen 4 en 5 uur onze kerk om is gevallen. Er was een grote aardbeving. In Klaaswaal was dezelfde aardbeving. Men sprak van veel verdriet in alle plaatsen vanwege het omwaaien van kerken, huizen, keten en molens en ook op sommige plaatsen waar mensen onder ingestorte huizen de dood hebben gevonden, zowel in Den Briel als op andere plaatsen.

Cornelis meent door de wonderlijke tekenen, dat de dag des oordeel naderbij komt, want het kind staat op tegen de vader en de vader tegen het kind. Hij constateert pestepidemiën en dure tijden, die volgen op moorden, brandstichting, stelen, roven. En nu een aardbeving. Net als de profeet Jona roept Cornelis op tot bekering.

Hij trekt een vergelijking met de barmhartige hand van God die het volk Israël door de Rode Zee leidde, terwijl de Farao verdrong.. Hoewel Cornelis zich zondiger acht dan Farao (al zondigt hij weliswaar niet openlijk) beschouwt hij het als een extra groot wonder dat Gods hand hem en zijn gezin heeft bewaard.

Hij kan niet geloven dat de kerk omgewaaid zou zijn, maar als hij met een kaars in het voorhuis komt ziet hij dat de kerk, die zeer hoog was, inderdaad is omgevallen, recht voor de deur van Cornelis, zodanig dat de voormuur met het deurkozijn uitgestoten is. Dit is nog geen twee voeten van de slaapbank waar twee personen lagen. Cornelis beschouwt het als een wonder van God dat hij, zijn vrouw en kinderen bewaard zijn gebleven terwijl het huis toch onder/naast de kerk stond. Hij vergelijkt zichzelf met de Egyptische farao, die het volk van Israël door de Rode Zee moest laten gaan. Cornelis vindt zich zondiger of even zondig als farao en toch heeft Gods' milde barmhartige hand hem bewaard en farao laten vergaan.

Het tweede stukje dat nogal abrupt ophoudt, toont het vervolg. In de zomer van 1576 wordt de toren of kerk die in de afgelopen winter is omgevallen weer opgebouwd. De eerste steen is gelegd door de zoon van Cornelis, Cors, op 2 juli.

Op 18 juli is de grote klok van de maas (?) in de toren gehangen en werd door Cornelis geluid, maar het geluid was minder goed dan voorheen.

TEKENING GEMAAKT DOOR JACOBUS STELLINGWERFF IN CA. 1725 VAN DE KERK VAN VÓÓR 1650. HET JAARTAL KAN DUS NIET JUIST ZIJN.

De kerk van Westmaes is niet de enige kerk die omwaait. Er zijn meer bronnen die spreken over een storm op 23 januari 1576. In deel 4 van de serie boeken "Duizend jaar weer, wind en water in de lage landen" van J. Buisman, wordt op de bladzijden 15 en 16 ook deze zware zuidwesterstorm en de door deze storm veroorzaakte schade beschreven. Uit dit deel komt de volgende informatie.

Ook in België houdt de storm huis: in Gent, Brugge en Luik lopen huizen en kerken grote schade op, in de Polder van Namen slaan molens om. In Hoorn bleven weinig huizen in de stad onbeschadigd, veel schoorstenen en gevels vielen om, veel bomen werden ontworteld en vier meelmolens en een "bossekruytsmolen" waaiden om. Amsterdam ziet men veel vernielde daken van kerken, kloosters en woningen en ook hier slaan molens om. In Leiden raken mensen bedolven onder ingestorte huizen. In Beverwijk stort de kerk in. De kerk wordt als kazerne gebruikt en door de instorting wordt een aantal soldaten verpletterd. In Leeuwarden stort de St.-Vituskerk in. Bij Texel vergaan enkele met graan geladen schepen.

De storm veroorzaakt een stormvloed die het water van de Zuiderzee hoog opzweept. Hierdoor breken enkele dijken, onder meer nabij Monnickendam en aan de noordkant van het IJ.

Op het strand van Katwijk komen na de storm de resten van de Brittenburg, een vermoedelijk Romeins fort, tevoorschijn.

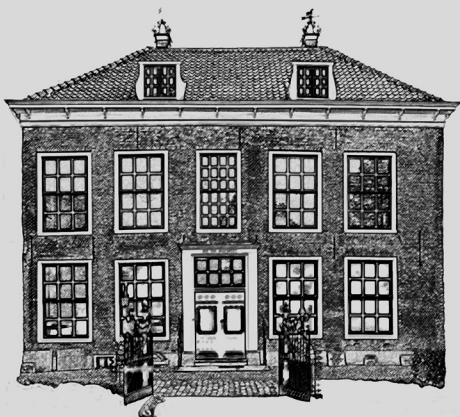
De in 1576 herbouwde kerk van Westmaas werd in 1650 vervangen door de huidige dorpskerk. De klok waarover in het tweede stukje wordt gesproken is dezelfde klok als door M. Allewijn wordt beschreven op bladzijde 46 van "Van Grooten Waert tot Hoeksche Waard" (1952). Hij schrijft over twee klokken waarvan de kleinste de oudste is, vrij ernstig gehavend en niet meer wordt gebruikt. Ze is gegoten in 1518 door Henricus de Borch. In de tweede wereldoorlog werden de klokken naar Duitsland vervoerd, maar gelukkig niet omgesmolten. Na de bevrijding konden ze daarom weer worden opgehangen in de toren. Ook H.A. den Hartigh beschrijft in hoofdstuk 11 van zijn boek "in zoete mijmerij" de geschiedenis van de kerk en de klokken, maar de gebeurtenis van 23 januari 1576 wordt door de schrijvers niet genoemd.

Rein van der Waal

STREKMUSEUM HOEKSCHER WAARD

ZOEK EEN VRIEND

DIE LID WIL WORDEN VAN DE VRIENDENKRING

U EN ONZE NIEUWE VRIEND ONTVANGEN HET FOTOBOEK

"DE HOESCHER WAARD VAN NU"

EEN VRIEND HEEFT OOK GRATIS TOEGANG TOT HET MUSEUM

EN DE AFDELING GENEALOGIE & STREEKHISTORIE

EN KRIJGT HET BLAD "TERUG IN DE TIJD" GRATIS TOEGESTUURD

BOVENDIEN KAN EEN VRIEND EENMAAL PER JAAR DE VRIENDENDAG BIJWONEN

DE BIJDRAGE AAN DE VRIENDENKRING IS MINIMAAL € 10,- PER JAAR

BULLETIN 112 PAG. 30

MAAK EEN NIEUWE VRIEND EN VERDIEN ALLE- BEI EEN SCHITTEREND FOTOBOEK!

Kent u iemand die net als u het Streekmuseum Hoeksche Waard een warm hart toedraagt? Een kennis of familielid, een collega of een buurman/vrouw? Vraag hem of haar dan toe te treden tot de Vriendenkring, voor een minimale bijdrage van 10 euro.

Ter kennismaking krijgt die nieuwe Vriend bij het eerstvolgende bezoek aan het Streekmuseum een prachtexemplaar mee van een schitterend Fotoboek over de Hoeksche Waard. Gratis!

VRIENDENBON

Nieuwe Vriend:

Dhr/Mevr*: .....

Straat: .....

Huisnummer: ..... Postcode: .....

Woonplaats: .....

Telefoon: .....e-mailadres: .....

Bankrekeningnummer: .....

Bijdrage: ..... (minimaal 10 euro per persoon per jaar)

Wil het gratis Fotoboek over de Hoeksche Waard ophalen/ opgestuurd* krijgen.

Deze Vriend wordt aangebracht door:

Dhr/Mevr*: .....

Straat: .....

Huisnummer: ..... Postcode: .....

Woonplaats:.....

Wil het gratis Fotoboek over de Hoeksche Waard ophalen/ opgestuurd* krijgen.

* Het niet-juiste doorhalen a.u.b.

En omdat u ons museum een grote dienst bewijst, ligt voor ú eenzelfde Fotoboek gereed om gratis te worden afgehaald. Opsturen kan ook en kost 5 euro extra. Vul deze Vriendenbon volledig in en stuur hem op naar: Vriendenkring Streekmuseum Hoeksche Waard, Hofweg 13, 3274 BK, Heinoord.

Maak uw bijdrage en eventueel de verzendkosten over op rekeningnummer 38.70.852 van Vriendenkring van het Streekmuseum Hoeksche Waard. Vermeld bij de betaling, indien van toepassing, het inbegrepen bedrag van de verzendkosten.

VRIENDENBON

Nieuwe Vriend:

Dhr/Mevr*: .....

Straat: .....

Huisnummer: ..... Postcode: .....

Woonplaats: .....

Telefoon: ..... e-mailadres: .....

Bankrekeningnummer: .....

Bijdrage: ..... (minimaal 10 euro per persoon per jaar)

Wil het gratis Fotoboek over de Hoeksche Waard ophalen/ opgestuurd* krijgen.

Deze Vriend wordt aangebracht door:

Dhr/Mevr*: .....

Straat: .....

Huisnummer: ..... Postcode: .....

Woonplaats: .....

Wil het gratis Fotoboek over de Hoeksche Waard ophalen/ opgestuurd* krijgen.

* Het niet-juiste doorhalen a.u.b.

